



JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Udvalget for Forretningsordenen
Christiansborg
1240 København K

Dato: 4. juli 2014
Kontor: Statsrets- og Menneske-
retskontoret
Sagsbeh: Le Lise Ravn
Sagsnr.: 2014-0040-0054
Dok.: 1160742

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 3 til forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en kommission til undersøgelse af politiets og andre myndigheders behandling af politianmeldelser indgivet af Divine Business Solutions ApS og Lisborg Holding ApS og forhold relateret hertil hos bl.a. SKAT (B 116), som Folketingets Udvalg for Forretningsordenen har stillet til justitsministeren den 5. maj 2014. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Tom Behnke (KF).

Karen Hækkerup

/

Kristian Korfits Nielsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 3 fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen:

”Ministeren bedes oplyse, om det i forbindelse med en uvildig undersøgelse besluttet af regeringen/Folketinget med den nuværende lovgivning er muligt at indkalde og afhøre vidner under vidneansvar og med vidnepligt, hvor vidneforklaringer protokolleres, uden at det sker i henhold til lov om undersøgelseskommissioner?”

Svar:

1. Der har været gennemført et antal uvildige advokatundersøgelser af forhold i den statslige forvaltning. Oliver Talevski m.fl. (2002), anfører i Undersøgelseskommissioner, Embedsmandsansvaret & Folketingets Rolle følgende, side 34ff:

”Der er ikke i lovgivningen regler om advokatundersøgelser, og der kræves ikke lovhjemmel til at iværksætte sådanne undersøgelser. De advokatundersøgelser om statslige forhold, som har været gennemført inden for de seneste år, har haft følgende karakteristika:

- Vedkommende ministerium udpeger en uafhængig advokat til at gennemgå og systematisere foreliggende skriftligt materiale, herunder fortroligt materiale, som ministeriet stiller til rådighed for advokaten.
- Advokaten anmodes om – på grundlag af gennemgangen og systematiseringen af det skriftlige materiale – at udtale sig om, hvorvidt der er begået fejl eller forsømmelser af involverede *embedsmænd*, der kan give anledning til, at et retligt ansvar søges gennemført mod de pågældende.
- Advokaten må ikke udtale sig om spørgsmålet om *ministres* retlige ansvar. Som led i vurderingen af embedsmændenes forhold anmodes advokaten dog – på grundlag af det skriftlige materiale – om at beskrive, hvorvidt ministre har været orienteret eller fået forelagt sager af den karakter, der indgår i undersøgelsen.
- Hvis advokaten finder, at der er grundlag for at søge et retligt ansvar gjort gældende mod nærmere bestemte *embedsmænd*, anmodes advokaten om at udarbejde udkast til tjenstlig indberetning vedrørende de pågældende embedsmænd.
- Advokaten må – af hensyn til de berørte embedsmænds retsstilling – ikke tale med de involverede embedsmænd eller andre med kendskab til sagen. Advokaten må af samme grund heller ikke anmode om at modtage skriftlige redegørelser eller andre skriftlige udtalelser fra de pågældende embedsmænd eller andre, der har kendskab til sagen.
- Advokaten anmodes eventuelt om at søge sagkyndig bistand til brug for udførelsen af sin opgave. Det er relevant i de tilfælde, hvor vurderingen af ansvarsspørgsmålet forudsætter særlig teknisk viden, f.eks. om edb-mæssige forhold.”

Som det fremgår, må en advokat, der gennemfører en advokatundersøgelse – af hensyn til de berørte embedsmænds retsstilling – ikke tale med de involverede embedsmænd eller andre med kendskab til sagen. Advokaten må af samme grund heller ikke anmode om at modtage skriftlige redegørelser eller andre skriftlige udtalelser fra de pågældende embedsmænd eller andre, der har kendskab til sagen.

Som det ligeledes fremgår, kan advokaten anmodes om – på grundlag af gennemgangen og systematiseringen af det skriftlige materiale – at udtale sig om, hvorvidt der er begået fejl eller forsømmelser af involverede embedsmænd, der kan give anledning til, at et retligt ansvar søges gennemført mod de pågældende.

2. En statslig ansættelsesmyndighed, herunder et ministerium, kan under visse betingelser indlede en disciplinær undersøgelse af en tjenstemands forhold. Reglerne herom fremgår af tjenstemandslovens kapitel 4.

En forhørsleder af en sådan disciplinær undersøgelse træffer bestemmelse om vidneførsel, jf. tjenstemandslovens § 21, stk. 3. Desuden fremgår følgende af tjenstemandslovens § 21, stk. 4:

”Enhver ansat har pligt til at give møde under forhørene og afgive forklaring. Den, som afgiver urigtig forklaring som vidne, straffes med bøde eller hæfte. Hvis et vidne undlader at give møde eller væg-
rer sig ved at afgive forklaring, kan forhørslederen lade ham afhøre ved byretten på det sted, hvor forhørene afholdes eller den pågældende bor.”

Det fremgår af tjenstemandslovens § 21, stk. 6, at forhørslederen efter sagens afslutning afgiver en beretning. Hvis ministeren anmoder derom, skal forhørslederen tillige afgive en indstilling om sagens afgørelse. En sådan indstilling vil indebære en retlig vurdering af de forhold, der undersøges.

3. Folketinget kan i medfør af grundlovens § 51 nedsætte såkaldte parlamentariske kommissioner til at undersøge almen vigtige sager. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”§ 51 Folketinget kan nedsætte kommissioner af sine medlemmer til at undersøge almen vigtige sager. Kommissionerne er berettigede til at fordrø skriftlige eller mundtlige oplysninger såvel af private borgere som af offentlige myndigheder.”

Parlamentariske kommissioner sammensættes af folketingsmedlemmer, der vælges af Folketinget efter forholdstal, jf. grundlovens § 52.

Der har ikke været nedsat parlamentariske kommissioner efter den gældende grundlov fra 1953, men der har i fem tilfælde været nedsat parlamentariske kommissioner i medfør af tilsvarende bestemmelser i de tidligere gældende grundlove. De første tre tilfælde vedrørte udredning af lovgivnings- og administrationsspørgsmål, mens de to sidste tilfælde havde et efterforskningsmæssigt præg med sigte på at vurdere, om der var grundlag for at gøre et ansvar gældende mod ministre. Den seneste parlamentariske kommission blev nedsat i 1945. Der kan henvises til Jens Peter Christensen (1997), Ministeransvar, side 547f.

Om afhøringer og vidneførsel i forbindelse med parlamentariske kommissioner fremgår følgende af Henrik Zahle (red.) (2006), Danmarks Riges Grundlov med kommentarer, side 353:

”I medfør af bestemmelsen påhviler der såvel private som offentlige myndigheder pligt til at meddele mundtlige eller skriftlige oplysninger til kommissionen, herunder pligt til at stille allerede foreliggende materiale til rådighed for kommissionen. Oplysninger afgives som udgangspunkt, uanset om de afgives mundtligt eller skriftligt, under strafansvar, jf. straffelovens § 162 og – for ministres vedkommende – ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2, betænkning nr. 1315/1996 s. 156f.

Hverken grundloven eller lovgivningen har udstyret kommissionerne med særlige tvangsmidler til opfyldelse af oplysningspligten. Over for eventuelt modvillige vil en parlamentarisk kommission være henvist til at anlægge sag ved domstolene for at få dem dømt til at afgive oplysning. Hvis den pågældende herefter ikke opfylder dommen, kan den gennemtvinges ved fogedretten efter bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 48, betænkning nr. 1315/1996 s. 158.

Det er antaget, at der til brug for en parlamentarisk kommission kan foretages vidneførsel for domstolene, når formålet er at tilvejebringe oplysninger af betydning for kommissionens vurdering af, om der er grundlag for at gøre et retligt ansvar gældende mod bestemte personer, men ellers ikke, Poul Andersen 1954 s. 511 og Alf Ross 1980 bd. 1 s. 255. [...] Oplysningspligtens omfang må, hvad enten afhøring sker umiddelbart for kommissionen eller for domstolene, antages at være begrænset efter en analogi af lovgivningens regler om vidneudelukkelses- og vidnefritagelsesgrunde. [...]

Der findes ingen regler for proceduren i en parlamentarisk kommission i forbindelse med afhøringer, herunder om beskikkelse af bisidere for de afhørte.”

En parlamentarisk kommission vil efter omstændighederne kunne foretage retlige vurderinger i forbindelse med et undersøgelsesforløb. Der kan nærmere henvises til betænkning 1315/1996, side 156.